

ΜΙΑ ΑΘΗΝΑΙΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΕΥΔΟΚΙΑ

Παυλίνος, ο ώραιος αυλάρχης. Η ρομαντική ιστορία ενός μήλου. Η ζήλια του Θεοδοσίου. Μιά συζυγική σκηνή. Η Δολοφονία του Παυλίνου. Η άσθώτης της Ευδοκίας. Ο χωρισμός. Η Ευδοκία στην Ιερουσαλήμ. Μίσση και συκοφαντία. Εκδικήσεις και Δολοφονία. Θρησκευτικές ξριδες. Οικογενειακά δυστυχήματα. Ο θάνατος της Ευδοκίας. Το φιλολογικό της έργο κλπ.

Η ιστορία της πτώσεως της αυτοκρατειρας Ευδοκίας εινε εξ ίσου ρομαντική με την άνοδο της στο θρόνο. Πολλοί εινε οι θρύλοιοι που πλάστηκαν γύρω απ' αυτή, αλλά ο πιο γνωστός κ' πιο ποιητικός εινε ο εξής: Ο Παυλίνος, ο αυλάρχης, ήταν ο ιδιαίτερος ευνούχος του Θεοδοσίου, με τον οποιο από παιδικία ήταν φίλοι και της αυτοκρατειρας, της οποίας τον γάμο ειχε υποστηρίξει όσο μπορούσε. Την ημέρα μάλιστα των γάμων του ο αυτοκράτωρ αυτόν, μεταξύ άλλων των άλλων ευγενών, τον ειχε διαλέξει για παράνυμφο κ' από τότε κάθε είδους τιμή του ειχε άπονεμηθή.

Έβλεπε τους βασιλείς όποιαν ώρα ήθελε και ήταν πανίσχυρος μέσα στο παλάτι. Ο Παυλίνος ήταν ώραιος, κομψός, με περφηφανη κορμοστασιά, τόσο ώραιος μάλιστα, ώστε ειχε κάνει μεγάλη έντύπωση και σ' αυτή τη θεοσεβή και ασυτηρή Πουλχερία. Γι' αυτό και οι αντίπαλοι της Ευδοκίας δεν έδιστασαν να χρησιμοποιήσουν ως όπλα τους την παθητική άφοσίωση που ο αυλάρχης έφερε προς τη βασίλισσα και την πραγματική φίλια που του έδειχνε αυτή για να ερεθίσουν τη ζήλια του Θεοδοσίου και να προκαλέσουν τη χειροτέρα των καταστροφών.

Μιά μέρα — γράφει το σχετικό χρονικό — ο αυτοκράτωρ έπήγαινε στην έκκλησία. Ο Παυλίνος επειδή ήταν άρρωστος, δεν τον άκολουθούσε. Στο δρόμο ένας ζητιάνος παρουςίασε στον αυτοκράτορα ένα μήλο της Φρυγίας, τεραστίων διαστάσεων. Ο Θεόδοσιος το άγόρασε και επειδή άγαπούσε πάντοτε την Ευδοκία, όταν έγυρισε στο παλάτι, της το προσέφερε. Έκεινη πάλι το έστειλε στον άρρωστο αυλάρχη ως φιλικό δώρο, μα ο Παυλίνος άγνωστάς την προέλευση του μήλου, νόμιζε ότι θα ευχαριστούσε εξαιρετικά τον αυτοκράτορα αν του το προσέφερε, πράγμα που — το έκανε άμέσως.

Ο Θεόδοσιος, κατάπληκτος για τη στάση της αυτοκρατειρας, την έκάλεσε μπροστά του και με θυμό τον μάλις τον συγχροτούσε την ερώτηση: «Τί έβανες το μήλο που σου πρόσφερα;» Η Ευδοκία, που δεν ήξερε τι ειχε συμβεί, άπάντησε άπρονόητα: «Το έφαγα!» Ο Θεόδοσιος τότε έξωρισε την γυναίκα του να του πη την αλήθεια, εκείνη όμως επέμενε στο ψέμμα της κ' ο βασιλεύς, βγάζοντας από το μανδύα του το ένοχοποιητικό μήλο, το έδειξε στη σύζυγο του. Μιά άγρία σκηνή έπακολούθησε. Μανιώδης, ζηλότυπος ο αυτοκράτωρ άπεμόνωσε άμέσως τη γυναίκα του στα διαμερίματά της. Όσο για τον Παυλίνο, αυτός ύπέπεσε στη δυσμένεια του αυτοκράτορος, άπειμακρύνθη από το παλάτι και σε λίαν καιρό έξωρίστηκε στη Καισάρεια, όπου κ' έδολοφονήθη κατά διαταγή του αυτοκράτορος.

Εινε δύσκολο να πη κανεις πόση δόσις αληθείας ύπάρχει μέσα σ' αυτή την ιστορία. Η σχετικές άφηγήσεις των χρονικογράφων έγροφθηκαν μόλις τον βον αιώνα, και οι σύγχρονοι δεν αναφέρουν τίποτε το σχετικό. Όστόσο, φαίνεται ότι ο θρύλος αυτός δεν άπέχει πολύ από την αλήθεια. Πραγματικώς η Ευδοκία ειχε ύποπτες στην έπιπολαιότητα αυτή. Πολύ άγογότερα, ή ίδια, στην έπιθανάτιο κλίνη της, ενώ ξεψυχούσε, όρκιζόταν, ότι στην ύπόθεση του Παυλίνου, ήταν έντελώς άθωα.

Μα το επεισόδιο αυτό ειχε άνάψει πιά τη ζήλια του Θεοδοσίου κ' η αυτοκρατειρα ειχε ύποπσει στη δυσμένεια του. Όλοι οι φίλοι της, ο ένας μετά τον άλλο άπομακρύνθηκαν από το παλάτι. Γι' αυτό βλέποντας κ' η ίδια τον ξεπεσμό της, βλέποντας τις συκοφαντικές που της έξετόζευαν οι έχθροι της κάθε μέρα και τα ύποπτα βλέμματα που της έριχναν οι αυλικόι, θλιμμένη κατάκαρδα για τη δολοφονία του Παυλίνου, ζήτησε από το Θεόδοσιο την άδεια ν' άποσυρθη στην Ιερουσαλήμ. Ο αυτοκράτωρ της την έδωσε ευχαρίστος και λένε μάλιστα πως ο ίδιος την έβίασε να πάρη αυτή την άπόφαση. Δεν την άγαπούσε πιά και χωρίστηκε χωρίς λύπη και για πάντα από τη γυναίκα, την όποιαν άλλοτε ειχε λατρέψει.

Έτσι, κατά τα τέλη του 442 η Ευδοκία ξαναπήγε στην άγια πόλη. Έμεινε εκεί δεκαοχτώ δλόκληρα χρόνια μέχρι του θανάτου της. Άφήνοντας την Κωνσταντινούπολι έλιπτε, ότι κοντά στον τάφο του Χριστού, θα εύρισκε τη λημονία και την ειρήνη, μα και σ' αυτή τη μακρονη της έξορία, το μισος των έχθρων της την κατεδίωξε κ' η ύποψις του συζύγου της την παρακολουθούσαν. Κατά το 444, δυό από τους φίλους της, ο ιερέυς Σεβήριος και διάκος Ίωάννης τους όποιους ειχε πάρει μαζί της από το Βυζάντιο, καταγγέλεθησαν στον αυτοκράτορα, ότι — πράγμα άνυληθές — ειχαν ένόχως σχέσεις μαζί της. Ο Θεόδοσιος διέταξε άμέσως τη σύλληψή τους και τη θανάτωσή τους. Η αυτοκρατειρα, ή όποια προσεβλήθη μ' αυτό τόσο βαρύνά εκδικήθηκε κ' αυτή με τη σειρά της με αιμα. Έπληρώσε ανθρωπους οι όποιοι έδολοφόνησαν το διοικητή της Ιερουσαλήμ Σατούρβιο.

Μα ή πονεμένη ψυχή της δε μπορούσε να ήσυχάση μ' αυτά. Γι' αυτό κ' η Ευδοκία προσηλώθηκε στη θρησκεία και άρχισε να ζη μεταξύ των άσκητών και των μοναχών. Η μικρή ειδωλολάτρη των Άθηνών άσπάστηκε τότε την αίρεση των Μονοφυσιτών, οι όποιοι τον ίδιο χρόνο μαζί με το Διόσκουρο τον Άλεξανδρέα, έκαναν το δόγμα τους να θριαμβεύση στη Σύνοδο της Εφέσου (448) κ' έπέβαλαν τη θέλησή τους στον αυτοκράτορα. Νόμιζε, ότι συμμαχώντας μαζί με τους αίρετικούς έξειδικετο έτσι τον αυτοκράτορα, την Πουλχερία καθώς και το κόμμα που ειχε προκαλέσει τη δυσμένειά της. Αυτή ήταν ή αιτία που ανακατέφτηκε στις θρησκευτικές διαμάχες με πάθος ύπερ των αίρετικών, έξυπηρετώντας τους φίλους της με τις σχέσεις της και με το πλούτι της. Και όταν άκόμα, το 450, ή σύνοδος της Χαλκηδόνος κατεδίκασε, με τη βοήθεια του Πάπα, άμετάκλητα την αίρεση που ευνούσε η Ευδοκία έξακολουθούσε να έπιμένη στην πίστη της, εύτυχής ίσως γιατί έτσι βρισκόταν σ' αντίθεση με την Πουλχερία, την όποια μισούσε και ή όποια, επειδή έν τώ μεταξύ ο Θεόδοσιος ειχε πεθάνει κατεχε τώρα στο πλεuro ενός πρίγκηπος συζύγου το δικό της θρόνο. Ένεθάρρυνε με πάθος την αντίσταση των σχηματικών τους όποιους προκαλούσε ν' άγωνιστούν και διά των άλλων έναντίον των αυτοκρατορικών στρατευμάτων. Για να την έπαναφέρουν στην Όρθοδοξία, χρειάστηκαν ή έπίμονες παρακλήσεις, της κόρης της και του αυτοκράτορος της Ρώμης κ' η ικεσίαις του ίδιου του

Η ζήλια του Θεοδοσίου ειχε άνάψει.

